

Het *Vrouwtje bij het Klavier* uit de National Gallery geeft een juist denkbeeld van dit soort van werken.

Een vrouwtje staat recht voor een geopend klavier, met de vingers op de toetsen, met het aangezicht naar den toeschouwer gewend. De kamer is zoo eenvoudig mogelijk gestoffeerd: een vloer van blauw en wit marmer; een boord van Delftsche steentjes, elk met een enkel figuurtje, langsheen den grond; de muur lichtgrijs; daarop twee schilderijen van ongelijke grootte, een Cupido briefbesteller en een landschap. Klavier en schilderijen trekken rechte, scherpe lijnen nijdig op den muur; het vrouwtje staat pal en onbeweeglijk, er is geen samenstelling, geen schikking in heel het tafereel. Kleur is er ook niet veel: de schilderijen en het landgezicht, geschilderd op het opengeslagen deksel van het klavier; verder niets dan grijs en blauw. Grijs is de muur, grijs is het satijnen kleed der vrouw; blauw is haar zijden lijfje, blauw de stoel nevens het klavier, blauw een deel der vloersteen. Maar in dit eenvoudig vertrek dringt het licht binnen langs een groot venster ter linkerhand en zijn tooverkracht is genoeg om de ledige, koude woonkamer te vullen en te verrijken met een glans, schooner dan de kostelijkste meubelen haar zouden kunnen leenen.

Het licht komt warm door het raam gestroomd, maar verder doordringend koelt het af, het doet de satijnen en zijden kleedij en het fluweel van den stoel niet schitteren, maar enkel zacht glimmen. De vrouw krijgt een lichtslag op de wang, maar verder staan het gelaat, het haar en de armen in lichte warme schaduw. Bij nader toezien bemerkt men dat aan de witte zijden mouw, aan het blauwe lijfje en in het haar roode strikjes zijn vastgemaakt. Met het snoer fijne parelen om den hals werpen deze eenige lachende puntjes in het grijze geheel.

Jan Vermeer is hier nog soberder dan gewoonlijk in zijn teekening en kleuring, maar nog fijner en wonderdadiger in zijn lichtwerking. Grijs is alles; maar niet eentonig, noch doodsch, noch grauw is dit grijs: het is verfijnd, verlevendigd, verrijkt door den hemelschen stroom, die door het raam binnen-vloeit. Geen kostelijker stof dan die eenvoudige dingen, aangeraakt en omgeven door dien verzilverenden glans; geen edeler persoontje dan dit burgerinnetje in die glorie; zij lijkt wel een heiligenbeeldje zooals zij daar geïdealiseerd wordt in haar doodeenvoudige omgeving en in haar middelmatige schoonheid van vormen.

Wanneer men het stille schilderijtje vergelijkt met de rijkgekleurde stukken die het omgeven, dan lijken de overige donker bij zijn licht; wanneer men het vrouwtje vergelijkt bij de lichtende stoffeering der kamer, dan is deze omgeving doodsch en wordt zij levendig, trillende en tintelende met den weerschijnenden glans eener parel; dan lijkt de doode natuur rondom haar een koele, klare lijst, enkel bestemd om haar glorend, maagdelijk figuurtje in zijn zeldzame kostelijkheid van tinten te laten uitkomen.

Vermeer legt weinige schaduwen in het tafereeltje, veel minder dan in de meeste zijner overige werken, waarin dikwijls het krachtige donker aangewend